

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 7Co/939/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4613203241
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Madarászová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4613203241.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Madarászovej a sudkýň JUDr. Sidónie Sládečkovej a JUDr. Sone Zmekovej v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting, s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČO: 264 29 705, zastúpeného Advokátskou spoločnosťou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Grösslingova 4, proti odporcovi: B. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. N. č. XXX, zastúpený JUDr. Margitou Kytnarovou, advokátkou so sídlom v Topoľčanoch, ul. sv. Cyrila a Metoda 4595/18, o zaplatenie zmenkového úroku v sume 1.924,21 eura, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany č. k. 4C/327/2013-103 zo dňa 12. júna 2015 takto

rozhodol:

Odvolací súd pripúšťa čiastočné späťvzatie návrhu v časti zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne, v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa zrušuje a konanie zastavuje.
Odvolací súd vo zvyšku rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**
Navrhovateľ je **p o v i n n ý** zaplatiť odporcovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 89,72 eura, právnej zástupkyne odporcu do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol návrh navrhovateľa, ktorý podal formou tlačiva podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 o zaplatenie sumy 1924,21 eura , ktorá pozostáva zo zmenkového úroku 0,25 % denne zo sumy 808,49 eura od 26.04.2010 do 10.10.2012 v sume 1.817,06 eura a zo 6% ročného úroku zo zmenkovej sumy 808,49 eura od 30.7.2010 do 10.10.2012 v sume 107,15 eura a zmenkovú odmenu vo výške 2,69 eura. Navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť odporcovi náhradu trov konania v sume 1 euro a na trovách právneho zastúpenia v sume 319,42 eura na účet právnej zástupkyne odporcu do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil ust. čl. 2 písm. a/, čl. 3 ods. 1 a 3 smernice 93/13/EHS , §3 ods. 1 , § 52 ods. 1-4 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere , § 39, § 53 ods. 4 písm. k), l) Občianskeho zákonníka, § 265 Obchodného zákonníka § 2 písm. b), § 3 ods. 1, 2, § 4 ods.1-4, ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy o úvere (ďalej len „Zákon o spotrebiteľských úveroch“), a čl. I § 5 ods. 1-3, § 10, § 11 ods. 1, § 14 ods. 1, § 17, § 48 ods. 1 bod 2, §75, § 77 ods. 1, 2 zákona č. 191/1950 Zb. zákona zmenkového a šekového v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zmenkový a šekový zákon“). Keďže v danom prípade išlo v zmysle čl. 3 Nariadenia č. 861/2007 o cezhraničný spor, odvodil súd prvého stupňa svoju právomoc na prejednanie a rozhodnutie veci z článku 25 bod 1 písm. a) Nariadenia č. 861/2007 a čl. 16 bod 2 Nariadenia č. 44/2001. Následne podľa čl. 6 ods. 1 Nariadenia EP a Rady č. 593/2008, resp. na základe § 10 ods. 1, 3 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov určil rozhodné právo, ktoré sa na danú vec vzťahovalo. Zisťoval tiež, či nejde o spotrebiteľský vzťah, a to bez ohľadu na to, že sa v danom konaní uplatňuje právo zo zmenky.

Okrem toho dospel k záveru, že aj v európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu je potrebné zachovať vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, a to aj prostredníctvom vykonávania dôkazov ex offo na zistenie, či predmet konania nesúvisí so spotrebiteľskými vzťahmi, ak to vnútroštátny procesný predpis umožňuje, a aj pri nečinnosti spotrebiteľa dbať o to, aby mu jeho nevedomosť nebola na úkor. Práve pri spotrebiteľských vzťahoch je potrebné aplikovať ustanovenie tretej vety § 120 ods. 1 OSP, teda výnimku z prejednacej zásady.

Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní konštatoval, že dňa 28.10.2009 uzatvorila spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so odporcom na predtlačenom formulári Zmluvu o úvere č. 402400125 (ďalej len „zmluva o úvere“), podľa ktorej bol odporcovi poskytnutý úver vo výške 350 eur a odporca sa zaviazal požičanú sumu zaplatiť zvýšenú o poplatok 322,- eur, spolu 672,- euro, v 12 mesačných splátkach po 56 eur počnúc dňom 12.11.2009. Poukázal na obsah zmluvy, v ktorej je uvedené, že finančné prostriedky boli poskytnuté na výkon povolania a zároveň na druhej strane zmluvy o úvere sa nachádzajú všeobecné podmienky poskytnutia úveru, kde v článku 14 sú uvedené ustanovenia dohody o vyplnení zmenky, podľa ktorých na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t.j. keď dlžník neuhradí štyri po sebe idúce splátky prípadne uhradí len časti splátok alebo neuhradí včas poslednú splátku alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh.

Zo zmenky vystavenej odporcom dňa 28.10.2009 na rad POHOTOVOSTĚ, s.r.o., súd prvého stupňa zistil, že do zmenky bola vpísaná suma 808,49 eura a zmenkový úrok 0,25 % denne od 26.04.2010, pričom zmenková suma ako aj dátum začiatku úročenia boli do zmenky dopísané dodatočne, keď sa stal splatný celý dlh. V zmenke je uvedené, že je splatná „bez protestu“, „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ a že je splatná pre POHOTOVOSTĚ s.r.o., Pribinova 25, 811 09 Bratislava.

Súd prvého stupňa sa oboznámil aj s obsahom spisu exekučného konania sp. zn. 4Er/59/2011, v ktorom spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako oprávnený vymáhal pohľadávku vo výške 808,49 eura, pričom predložil úverovú zmluvu č. 4028400125 zo dňa 28.10.2009 a s exekučným titulom Rozsudkom Stáleho rozhodcovského súdu Bratislava sp. zn. SR 09446/10, ktorý bol vydaný na základe neúplnej zmenky (blankozmenky) zo dňa 28.10.2010. Žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie bola uznesením, zo dňa 10.02.2011 č.k. 4Er/51/2011-10 zamietnutá a následne uznesením zo dňa 17.03.2011 bolo exekučné konanie zastavené. Poukázal tiež na to, že v súdnom konaní, v ktorom si navrhovateľ uplatnil zaplatenie zmenkového úroku vo výške 1.817,06 eura a ročného úroku v sume 107,15 eura ako aj zmenkovej odmeny v sume 2,69 eura podľa článku 4 ods.1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č.861/2007 predložil zmenku totožnú so zmenkou predloženou spoločnosťou POHOTOVOSTĚ s.r.o. Bratislava v exekučnom konaní 4Er/51/2011 s tým, že na druhej strane zmenky je už spoločnosťou POHOTOVOSTĚ s.r.o. Bratislava uvedené, že namiesto nej je na rad CD Consulting s.r.o., K červenému dvoru 3269/25a, 130 00 Praha, Česká republika, IČO 264 29 705.

Vzhľadom na ustanovenie bodu 14 všeobecných podmienok poskytnutia úveru (dohoda o vyplnení zmenky), ako aj vzhľadom na zhodu čísla uvedeného na zmenke s číslom zmluvy o úvere, zhodu údajov o vystaviteľovi a pôvodnom remitentovi zmenky s údajmi o veriteľovi a dlžníkovi v zmluve o úvere a na zhodu dátumu vystavenia zmenky s dátumom podpisu zmluvy o úvere súd urobil záver, že zmenka bola vystavená žalovaným ako zabezpečovacia zmenka k zmluve o úvere - konkrétne ako blankozmenka. Zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy bol do zmenky doplnený dodatočne, o čom svedčí aj iný spôsob vyplnenia týchto údajov (písané technickými prostriedkami) v porovnaní s údajmi o vystaviteľovi, mieste a dátume vystavenia zmenky (písané rukou). Vo všeobecnosti môže mať zmenka vystavená dlžníkom pri podpise úverovej zmluvy, resp. pri prevzatí úveru buď uhradzovaciu alebo zabezpečovaciu funkciu. V prípade spotrebiteľského úveru je však uhradzovacia funkcia vylúčená výslovným zákazom splnenia dlhu zmenkou alebo šekom ustanoveným v § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch, na rozdiel od zabezpečovacej funkcie zmenky, ktorá bola v súvislosti so spotrebiteľskými úvermi zakázaná až s účinnosťou od 01.01.2011. Preto súd mohol v danom prípade považovať danú zmenku, ktorá bola nesporne vystavená v súvislosti s poskytnutím spotrebiteľského úveru žalovaným, len za zabezpečovaciu zmenku, a nie za samostatnú a nezávislú zmenku prijatú na uhradenie dlhu.

Keďže predmetom konania bol nárok navrhovateľa vyplývajúci z vlastnej vistazmenky vystavenej žalovaným pôvodne vo forme blankozmenky na zabezpečenie nárokov spoločnosti POHOTOVOSTĚ,

s.r.o., zo spotrebiteľskej zmluvy o úvere, súd v prvom rade posudzoval platnosť zmluvy, na základe ktorej vznikla pohľadávka zabezpečená zmenkou, a teda či vôbec vzniklo právo na vyplnenie blankozmenky. Zmluva o úvere je zmluvou spotrebiteľskou, lebo spĺňa znaky tejto zmluvy podľa § 52 Občianskeho zákonníka. Išlo o predtlačенú formulárovú (typovú) zmluvu, pri ktorej spotrebiteľ nemal možnosť ovplyvňovať jej obsah. Zmluvnými stranami boli POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako veriteľ (dodávateľ), ktorý pri uzatváraní zmluvy konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti, a žalovaný ako fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, a teda bola spotrebiteľom. Nesporné išlo o spotrebiteľský úver upravený Zákonom o spotrebiteľských.

Preskúmaním zmluvy o úvere vrátane všeobecných podmienok poskytnutia úveru súd prvého stupňa urobil záver o tom, že rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán bola hrubým spôsobom narušená, a to najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (spísanie notárskej zápisnice prostredníctvom splnomocnenca, uzatvorenie záložnej zmluvy prostredníctvom splnomocnenca, niekoľkonásobné zmluvné pokuty, blankozmenka). Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči dobrým mravom, čo spôsobuje jej absolútnu neplatnosť. Z toho dôvodu spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako veriteľovi nemohlo vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 14 všeobecných podmienok poskytnutia úveru, a na základe takto vyplnenej zmenky nebolo možné úspešne sa domáhať akýchkoľvek práv.

Záverom konštatoval, že v prejednávanej veci je jednoznačné, že medzi účastníkmi ide o spotrebiteľský vzťah založený zmluvou o úvere č.402400125 zo dňa 28.10.2009, pričom v ten istý deň odporca vystavil veriteľovi zmenku v zmysle článku 14 všeobecných podmienok poskytnutia úveru, avšak podľa názoru súdu uvedená zmenka je neplatná, nakoľko bola vystavená v rozpore so zákonom a spôsob, akým sa pôvodný veriteľ a následne navrhovateľ domáha svojich práv na základe takto vystavenej zmenky považuje súd za obchádzanie zákona, čo znamená, že právny úkon síce neodporuje výslovnému zneniu zákonného ustanovenia, avšak svojimi dôsledkami sleduje ten cieľ, aby zákon dodržaný nebol. O nedovolenosť a teda aj o absolútnu neplatnosť právneho úkonu ide tiež v prípade, keď sa tento prieči dobrým mravom. Obchádzanie zákona spočíva i v zámernom použití prostriedkov, ktoré sami o sebe nie sú zákonom zakázané a v dôsledku čoho vzniknutý stav z hľadiska pozitívneho práva sa javí ako nenapadnuteľný. Podľa názoru súdu prvého stupňa ustanovenie článku 14 všeobecných podmienok poskytnutia úveru v zmluve o úvere zo dňa 28.10.2009 je jednoznačne v rozpore s § 3 OZ ako aj s ustanoveniami Občianskeho zákonníka na ochranu spotrebiteľa (§ 53 a § 54) a spôsobuje značnú nerovnováhu medzi účastníkmi tohto záväzkového vzťahu a preto zmenku, ktorá bola vystavená na základe tohto zmluvného dojednania je potrebné považovať za neplatnú, keďže samotná dohoda o vyplnení zmenky je neplatná vzhľadom na vyššie uvedené. Na základe neplatnej zmenky potom nie je možné navrhovateľovi priznať pohľadávku, ktorú si uplatnil v tomto súdnom konaní a z toho dôvodu súd jeho návrh v celom rozsahu zamietol. Dôkazom toho, že pôvodný veriteľ POHOTOVOSTĚ s.r.o. Bratislava a následne navrhovateľ sa snažili zámerné použiť prostriedky, ktorými by obišli právne predpisy na ochranu spotrebiteľa je ich samotný postup,

ktorým sa chceli domôcť pohľadávky z vystavenej zmenky, keď spoločnosť POHOTOVOSTĚ s.r.o. nebola úspešná v exekučnom konaní a následne previedla rubopisom na navrhovateľ zmenku (ide o tú istú zmenku, ktorá už predtým bola použitá v rozhodcovskom konaní a následne rozhodcovský rozsudok bol použitý ako exekučný titul) a zámerné bola zmenka prevedená na spoločnosť so sídlom mimo územia Slovenskej republiky, aby táto potom mohla uplatniť pohľadávku v súdnom konaní na území SR podľa článku 4 ods.1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č.861/2007, ktorým sa ustanovuje konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, ktoré konanie by malo byť písomné a teda bez prejednávania veci na pojednávaní, čím by sa predišlo skúmaniu spotrebiteľského vzťahu medzi účastníkmi úverovej zmluvy, na základe ktorej bola potom vystavená zmenka.

O náhrade trov konania rozhodol súd prvého stupňa podľa 142 ods.1 OSP tak, že odporcovi, ktorý mal vo veci plný úspech, priznal ich náhradu v sume 1 euro za fotokópie listín zo súdneho spisu a právnej zástupkyňi odporcu náhradu trov právneho zastúpenia podľa Vyhl.č.655/2004 Z.z. v sume 319,42 eura.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ, ktorý žiadal napadnutý rozsudok zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Uviedol, že súd prvého stupňa mu svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom, vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Napadnuté rozhodnutie je podľa neho prekvapivé, čo predstavuje odňatie možnosti konať pred súdom, lebo žalovaný uplatnený nárok nepoprel, a je tu aj rozpor s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Namietal, že účastníci

nenavrhli dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom, či ďalšími listinnými dôkazmi, pričom dokazovanie je podľa § 120 OSP ovládané prejednávajúcou zásadou. On predložil ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, preukazujúcu jasne, úplne a zrozumiteľne jeho právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany žalovaného neboli žiadne námietky, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov. Súd prvého stupňa mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Odporca mohol na základe čl. 5 ods. 3, 6 Nariadenia č. 861/2007 vzniesť námietky voči zmenke a ak tak neurobil, akékoľvek iné námietky musia byť odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Súd nesprávne vykonával a hodnotil dôkazy na skutočnosti, ktoré netvrdil žiadny z účastníkov konania, preto dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Poukázal na rozhodnutia iných súdov, ktoré rozhodli v obdobných veciach v jeho prospech. Trval na tom, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom žiadneho spotrebiteľského vzťahu, pričom predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. S odkazom na ustanovenie § 17 Zmenkového a šekového zákona žalovaný nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Podľa neho súd porušil poučovaciu povinnosť obmedzenú ustanovením § 5 ods. 1 OSP. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné a zmluvný vzťah medzi odporcom a remitentom irelevantný; jemu nie je známy obsah údajného zmluvného vzťahu. Dohoda o vyplňovanom práve nemohla byť neplatnou ani neprijateľnou zmluvnou podmienkou, pretože právna úprava spotrebiteľských úverov explicitne pripúšťala používanie blankozmeniek. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase vyplnenia zmenky. Záväzky zo zmenky, aj keď vznikli z konkrétnych zmluvných záväzkov, sú záväzkami samostatnými. Nesúhlasil s názorom súdu, že sú závislé na úverovom vzťahu. Ak je návrhom uplatnený nárok zo zmenky, nie je možné bez ďalšieho v takomto konaní rozhodovať o záväzkoch zo zmluvy, ani keď je nepochybné, že s danou zmenkou súvisia. Na podporu svojich argumentov poukázal na rozhodnutia iných súdov.

Odporca sa k odvolaniu písomne nevyjadril.

Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 10 ods. 1 OSP) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) a viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa (§ 213 ods. 1 OSP) prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) s verejným vyhlásením rozsudku pri splnení si povinnosti upravenej v ustanovení § 156 ods. 3 OSP a po prejednaní veci dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je treba čiastočne v dôsledku späťvzatia návrhu navrhovateľom t.j. v časti zmenkového úroku vo výške 0,19% denne po pripustení späťvzatia návrhu v tejto časti zrušiť a konanie zastaviť a zvyšku odvolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa je treba ako vo výroku vecne správny podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP potvrdiť .

Písomným podaním doručeným odvolaciemu súdu dňa 08.01.2016 navrhovateľ vzal čiastočne návrh na začatie konania späť a to v časti zmenkového úroku vo výške 0,19% denne a namiesto pôvodne uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25% denne žiadal priznať zmenkový úrok vo výške 0,06% denne. Navrhovateľ vzal čiastočne späť návrh na začatie konania potom, čo súd prvého stupňa rozhodol, ale jeho rozhodnutie v dôsledku podaného odvolania nie je dosiaľ právoplatné. Odporca voči čiastočnému späťvzatiu návrhu nemal námietky, preto odvolací súd podľa § 208 OSP pripustil čiastočné späťvzatie návrhu, rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto časti zrušil a konanie zastavil.

Keďže odvolací súd dospel k tomu, že napadnutý rozsudok je správny a dostatočne odôvodnený, nepovažuje vo svojom rozhodnutí za nutné v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 OSP opakovať tie isté podstatné dôvody, ktoré sú obsiahnuté v prvostupňovom rozhodnutí, vrátane citácie ustanovení právnych predpisov vzťahujúcich sa na tento prípad. Na dôvazok odvolací súd dodáva nasledovné:

Predmetom tohto konania je návrh na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „Nariadenie“). Na jeho základe sa navrhovateľ domáhal zaplata zmenkového úroku a trov konania. Podľa predloženého návrhu je navrhovateľ ako indosatár nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil odporca, pričom indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Indosant predložil zmenku na zaplataenie, lebo vystaviteľ pohľadávku doposiaľ neuhradil.

Navrhovateľ sa v odvolaní zamerával predovšetkým na zdôraznenie platnosti príslušnej zmenky a jeho námietky boli prejavom snahy o nepripustenie akéhokoľvek súdneho prieskumu okolností vzniku zmenky a vykonania dokazovania v tomto smere. Odvolací súd sa nestotožnil s jeho argumentáciou spochybňujúcou postup súdu pri vykonávaní dôkazov. Predmetom konania je nárok vyplývajúci zo zmenky indosovanej na navrhovateľa sídliaceho v Českej republike, ktorý si svoje právo vyplývajúce zo zmenky uplatňuje pred súdom Slovenskej republiky v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu upraveného Nariadením. Článok 4 Nariadenia upravuje zjednodušený a v zásade písomný spôsob vedenia konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu s cieľom zjednodušenia prístupu k spravodlivosti. Odvolací súd urobil záver o tom, že ak by súd prvého stupňa vo všeobecnosti nemal na základe vyplneného tlačiva navrhovateľa k dispozícii všetky potrebné dôkazy pre rozhodnutie vo veci, mohol by navrhovateľa vyzvať na doplnenie a mohol realizovať aj iné postupy v súlade s vnútroštátnym procesným predpisom. Cieľom Nariadenia nie je obmedziť súdy pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vo veci, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Znenie článku 4 Nariadenia nemožno preto vykladať tak, že by na základe neho nemal súd k dispozícii iné dôkazné prostriedky než príslušné tlačivá, a nemal by ani možnosť oboznámiť sa s inými písomnými dôkazmi, napr. so spotrebiteľskou zmluvou. Z Čl. 8 a 9 uvedeného Nariadenia jednoznačne vyplýva, že aj v konaniach s malou hodnotou sporu je zachovaná možnosť sudcu vykonávať potrebné dokazovanie a nariadiť ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné. Zjednodušená forma konania podľa Nariadenia je preto plne zlučiteľná s judikatúrou Súdného dvora, ktorá prikazuje sudcom ex offio prihliadať na nekalosť zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi, ak nie je ustanovené inak, procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie, čo priamo vyplýva z Čl. 19 Nariadenia.

Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov ako základný procesný predpis platný na území Slovenskej republiky dôkaznú povinnosť upravuje v ustanovení § 120, ktoré v tretej vete odseku 1 umožňuje súdu výnimočne vykonať aj iné než účastníkmi navrhnuté dôkazy, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. V danom prípade predložená zmenka má svoj základ v dohode o vyplňovacom práve zmenky obsiahnutej vo všeobecných úverových podmienkach právneho predchodcu žalobcu spojených so spotrebiteľskou úverovou zmluvou. S ohľadom na výnimočnosť spotrebiteľského vzťahu a potreby súdnej ochrany spotrebiteľa súd prvého stupňa správne skúmal charakter tohto vzťahu. Špeciálna úprava spotrebiteľského úveru v čase uzatvorenia zmluvy o úvere bola obsiahnutá v Zákone o spotrebiteľských úveroch, ktorý v ustanovení § 2 písm. a) definoval spotrebiteľský úver ako dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo v inej právnej forme. Veriteľom v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 citovaného zákona bola fyzická alebo právnická osoba poskytujúca spotrebiteľský úver v rámci svojho podnikania a spotrebiteľom podľa ustanovenia § 3 ods. 2 tohto zákona bola fyzická osoba, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel než na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania. Spotrebiteľský charakter zmluvy o úvere bol preukázaný bez akýchkoľvek pochybností. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv v praxi je poväčšine to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Úver poskytnutý právnym predchodcom navrhovateľa túto charakteristiku spĺňa, pričom súčasťou zmluvy o úvere boli všeobecné úverové podmienky, ktoré odporca ovplyvniť nemohol, lebo boli vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Dodávateľ mal v predmete svojej činnosti poskytovať úverov a v priebehu konania nebolo preukázané, že úver bol poskytnutý žalovanému za účelom výkonu podnikania. S prihliadnutím na možný výskyt zastierania skutočného účelu uzatvorenia zmluvy má v prípade pochybností dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ, resp. jeho právny nástupca. Existujúce pochybnosti sa v súdnom konaní odstraňujú spôsobom upraveným pre dôkazné konanie, čo znamená, že nespotebiteľský charakter musí byť bezpečne preukázaný spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Bezpečným preukázaním nemôže byť len všeobecný údaj o poskytnutí úveru na výkon povolania, zamestnania, resp. podnikania, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku, aký konkrétny súvis má výkon povolania, zamestnania, resp. podnikateľská činnosť s uzatvorením konkrétnej zmluvy a či dlžník pri uzatváraní zmluvy skutočne konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti. Dôkaznú povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 120 ods. 1 prvej vety OSP si navrhovateľ nesplnil, čo má na posudzovanie právneho vzťahu vzniknutého medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporcom rovnaký vplyv, ako keby v zmluve účel jej uzatvorenia uvedený nebol.

Odvolačný súd neprijal právny názor navrhovateľa, podľa ktorého pri rozhodovaní o uplatnenom nároku zo zmenky sa má vychádzať výlučne z predloženej zmenky predstavujúcej samostatný abstraktný záväzok neakcesorickej povahy. Smernica Rady č. 87/102/EHS z 22.12.1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (ďalej len „Smernica“), síce používanie zmeniek v spotrebiteľských zmluvách nezakazuje, ale podľa čl. 10 Smernice jednoznačne členské štáty môžu povoliť používanie zmeniek v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa. Pojem vhodnej ochrany spotrebiteľa treba vykladať so zreteľom na čl. 14 Smernice, ktorá zakazuje znížiť štandard ochrany spotrebiteľa. Vhodnú ochranu spotrebiteľa je preto potrebné chápať ako celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa vyplývajúci z predpisov práva únie a judikatúry Súdneho dvora EÚ zahŕňajúci aj povinnosť vnútroštátnych súdov ex offio skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Hlavným rizikovým prvkom z pohľadu ochrany spotrebiteľa je abstraktný charakter zmenky, ktorý inak nepripúšťa, aby súd pri uplatňovaní práva zo zmenky prihliadal na kauzu pôvodného právneho vzťahu, t.j. aby hodnotil pôvodnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere a skúmal, či táto obsahuje nekalé zmluvné podmienky.

V zmysle § 17 zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Sb. (v znení účinnom do 22. 12. 2015), kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Z tohto zákonného ustanovenia vo všeobecnosti vyplýva, že dlžník - s uvedenou výnimkou - nemá oprávnenie robiť voči majiteľovi zmenky námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k predošlému majiteľovi, t.j. veriteľovi ktorý poskytol pôvodný spotrebiteľský úver. Takéto zjednodušené chápanie citovaného ustanovenia preferuje navrhovateľa, ktorý nepripúšťa právny záver o možnosti skúmania okolností, za ktorých bola zmenka vystavená, a ani záver o jej možnej neplatnosti, či neexistencie. Rešpektovanie výlučne abstraktného charakteru zmenky je však vo svetle judikatúry Súdneho dvora EÚ neprijateľné. Súdny dvor EÚ už totiž vyslovil všeobecnú zásadu, v zmysle ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení Smernice Rady č. 93/13/EHS musí byť poskytnutá spotrebiteľovi, čo potvrdzuje aj Čl. 14 Smernice Rady č. 87/102/EHS. Ak totiž pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky vnútroštátny súd vôbec nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, ide o drastické zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. V takomto právnom režime je nemožné alebo minimálne neprimerane ťažké, aby sa spotrebiteľ domohol ochrany svojich práv, ak by v konaní o vymáhaní pohľadávky nebolo možné skúmať nekalosť zmluvných podmienok.

Pre úplnosť odvolací súd poukazuje na novú právnu úpravu ust. § 17 ods. 1,2 zák. č. 191/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový (v znení účinnom od 23. 12. 2015).

Podľa § 17 ods. 1 zák. č. 191/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový (v znení účinnom od 23. 12. 2015) kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Ak je žalovaný zo zmenky ten, koho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, možno majiteľovi robiť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom vždy.

Podľa § 17 ods. 2 zák. č. 191/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový (v znení účinnom od 23. 12. 2015) v konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky sa z úradnej povinnosti prihliadne na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

Uvedenou právnu úpravou bolo s účinnosťou od 23. 12. 2015 novelizované ust. § 17 , ktoré umožňuje majiteľovi robiť námietky , ak je žalovaný zo zmenky ten, koho viazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, pričom ods. 2 ukladá súdu povinnosť z úradnej povinnosti prihliadnuť na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, v prípade ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou. Vzhľadom k tejto zmene právnej úpravy sa súd musí prednostne zaoberať v konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky tým, či viazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

Abstraktný charakter zmenky bol spochybnený už v ustanovení § 4 ods. 6 Zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase uzatvárania zmluvy o úvere. Podľa tohto ustanovenia v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby bolo zakázané splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smel podľa zákona prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak šlo o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia bola maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmel prijať a bol povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platilo aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky. V tomto prípade právny predchodca navrhovateľa zákonný limit zmenkovej sumy nerešpektoval a zmenku napriek výslovnému zákazu prijal a následne ju previedol na navrhovateľa. Zmenka bola teda vystavená v rozpore s vnútroštátnym právnym poriadkom a aj v rozpore s právom Európskej únie (EÚ).

Čo sa týka dohody o vyplňovacom práve zmenky, táto - ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie - musela byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre spotrebiteľa. Z uzatvorenej dohody však žiadne informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre žalovaného nevyplývajú. Navrhovateľ a ani jeho právny predchodca sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie neprijateľnej zmluvnej podmienky nemôžu zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech odporcu. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa prichádza do úvahy len výnimočne, ak to odôvodňujú konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovať v oblasti spotrebiteľských právnych vzťahov mu nemôže byť na ujmu. Okrem toho vystavením zmenky v rozsahu nad zákonom povolený limit, vzhľadom na povahu tohto cenného papiera bolo odporcovi zhoršené jeho zmluvné postavenie. Pritom potreba vystavenia a odovzdania zmenky dodávateľovi nevyplývala odporcovi zo zmluvy, ale len zo všeobecných úverových podmienok. V tejto súvislosti je právne významné aj ustanovenie § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Dojednanie o zmenke, ktoré nezohľadňuje právne predpisy na ochranu spotrebiteľa, odporuje ustanoveniu § 54 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka, a preto na podklade takéhoto dojednania zmenka nemohla byť platne vystavená a ani platne indosovaná.

Jednou zo základných zásad práva Európskej únie je zásada, podľa ktorej sú členské štáty povinné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa a zároveň sú povinné zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách neuplatňovali, resp. neboli záväzné. Vzhľadom na to aplikáciou procesného práva má súd túto povinnosť naplniť, čo znamená, že v prípade uplatnenia nároku zo zmenky súd musí ex offo skúmať, či vystaviteľom zmenky nie je spotrebiteľ. Aj keď vnútroštátna právna úprava platná do 31.12.2010 umožňovala používať zmenky aj v spotrebiteľskom vzťahu, použitie zmenky ako takej v spotrebiteľskom právnom vzťahu v skutočnosti nie je úplne v súlade s právom EÚ na ochranu spotrebiteľa. Vnútroštátna právna úprava do 31.12.2010 nezabezpečila vhodnú ochranu spotrebiteľa na základe Smernice 87/102/EHS v konaní o nároku zo zmenky a zákonodarcia túto skutočnosť zmenil až zrušením dovtedajšieho zákona o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. a prijatím nového zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinného od 01.01.2011. Zmenkové právo ako také v súdnom konaní znevýhodňuje žalovaného zmenkového dlžníka a keďže podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky právo EÚ má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, vnútroštátna právna úprava, ktorá umožnila za istých okolností do 31.12.2010 zmenky používať aj v spotrebiteľských vzťahoch, môže byť nepoužiteľná. Na podklade takejto úvahy vyvstáva aj právny záver o tom, že z takej zmenky nemohol vzniknúť platný zmenkový záväzok.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd považoval rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bol návrh navrhovateľa zamietnutý, vo výroku za vecne správny a ako taký, ho podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a v odvolacom konaní úspešnému odporcovi priznal ich náhradu v sume 89,72 eura, ktorá suma pozostáva z trov právneho zastúpenia za jeden spočívajúcu v odmene advokáta za jeden úkon právnej služby - vypracovanie vyjadrenia odporcu k dovolaniu navrhovateľa [§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil dovolací súd podľa § 10 ods. 1 vo výške 81,33 eura, vychádzajúc z hodnoty sporu 1926,90 eura čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške 8,39 eura (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje spolu 89,72 eura.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.